

Prevenirea și combaterea corupției electorale

Recomandări de politici publice

„O contribuție la suveranitatea statului, exercitată de către cetățeni prin votul exprimat la alegeri este una dintre cele mai importante drepturi ale subiectului, iar într-o republică ar trebui să stea în primul rând în aprecierea legii.”¹

Democrația, statul de drept, buna guvernare și calitatea vieții rămân cuvinte lipsite de sens dacă nu sunt corelate cu alegeri libere și corecte. Corupția electorală este forma cea mai răspândită prin care voința electoratului este distorsionată, controlată și falsificată. Uneori, fără a interveni direct, alteori sub forma mitei electorale la care votantul este parte și complice, partidele politice pot să denatureze valori ca dreptatea, echitatea, dreptul la exprimare și la opinie, pot să demoleze fundamentul unei țări și pe cetățenii ei și pot arunca în derizoriu suveranitatea poporului atunci când guvernează.

Anul 2012 a fost an electoral - a fost organizat Referendumul național pentru demiterea Președintelui României², au avut loc **Alegeri pentru autoritățile administrației publice locale**³ și alegeri pentru Camera Deputaților și

Senat⁴. Problema corupției electorale rămâne încă subiect de discuție pe agenda politică precum și în cadrul societății civile și a media.

Anumite măsuri cu caracter urgent ar fi fost necesar a fi adoptate în perioada premergătoare procesului electoral, în special cele referitoare la referendum și votul uninominal în cazul alegerilor parlamentare.

În plus, logistica pentru un nou sistem de vot nu a fost asigurată în mod transparent, dar nici în timp util. Facem referire aici la software-ul achiziționat de Autoritatea Electorală permanentă în scopul prevenirii și combaterii votului multiplu.

Practic, campaniile electorale au devenit mai costisitoare și oamenii de afaceri locali de succes au început să se implice în viața politică la nivel local, apoi la nivel național. Totuși, unicul lor scop în această participare politică nu era interesul public și reprezentarea națională, ci urmărirea propriului interes personal, financiar și de afaceri. A devenit mai dificil ca o persoană să aceadă în elita politică, atât atât în ceea ce privește abilitățile și rețele sociale necesare, cât în ceea ce privește resursele necesare pentru finanțarea propriilor campanii. Pe de altă parte, relația clientelară a devenit din ce în ce mai puternică, iar cei mai importanți reprezentanți politici locali au fost numiți, pe bună dreptate, de către presă și chiar de către însuși politicienii, „baroni locali”.⁵

¹ În original - “A share in the sovereignty of the state, which is exercised by the citizens at large, in voting at elections is one of the most important rights of the subject, and in a republic ought to stand foremost in the estimation of the law.”, A. Hamilton, **A Second Letter from Phocion** (Papers 3:543—45)

² La 29.07.2012

³ La 10.06.2012

⁴ La 09.12.2012

⁵ Preluat din studiul privind Sistemul Național de Integritate elaborat de Transparency International România, pag.28 – cf. notei de subsol Stefan Stanciugelu, Andrei Taranu, *Resursele puterii. Statul neopatrimonial in Romania*, Bastion, Timisoara,

Măsurile prevăzute în documentul de față, menite să prevină și să sancționeze neregulile apărute nu și-au găsit loc în procesul decizional aferent cadrului electoral.

În acest context, Transparency International România (TI-Ro) identifică o serie de vulnerabilități și propune măsuri pentru a lupta cu corupția electorală.

Introducere

Corupția politică

Definiția propusă de Transparency International România califică corupția ca fiind abuzul puterii încredințate pentru obținerea de beneficii private.

Mutatis mutandi, putem defini corupția politică ca fiind abuzul de putere încredințată elitei politice, exercitată în folos propriu, cu scopul de a-și crește puterea, influența sau averea.

Corupția electorală nu se manifestă exclusiv în strictă dependență de anumite fonduri, ci poate lua și forma traficului de influență, al promisiunii și acordării de beneficii sau favori la care politicienii au acces.

Corupția politică cuprinde o paletă de comportamente imorale și/sau ilicite, comportamente ce pot eluda normele în vigoare sau se pot legitima în baza unui vid legislativ. Ea poate fi identificată anterior sau în timpul exercitării mandatului, cât și după părăsirea funcției publice.

2009.

Corupția politică este diferită de mica corupție deoarece afectează în mod ireversibil dreptul la vot al cetățeanului, suveranitatea popoului și pe cale de consecință legitimitatea autorităților publice. Aceasta este perpetuată de către elita politică, investițată cu autoritate și responsabilă să reprezinte și să răspundă interesului public.

Răspândirea acestui flagel îi afectează implicit și pe cei ce trebuie să ia măsuri împotriva corupției la toate nivelurile. În contextul în care corupția politică este prezentă, șansele pentru combaterea ei sunt practic inexistente. Dacă însuși factorul de decizie este corupt, voința politică necesară pentru prevenirea, combaterea și sancționarea acestui fenomen va fi în cel mai bun caz exprimată doar la nivel declarativ.

Corupția electorală

Corupția electorală este o formă a corupției politice, în care beneficiile obținute în mod legal și/sau ilegal sunt folosite în scopul influențării alegerilor.

Fiecare vot cumpărat erodează rezistența cetățenilor la corupție, facilitând o succesiune de alte acte de acest tip în viitor. Toate studiile Transparency International arată că orice comportament de corupție generează un lanț vicios în baza căruia cine dă mită va și lua mită când va avea ocazia.

În această ordine de idei, toți candidații care dau mită electorală sunt predispuși să

ia mită când se vor afla la primărie, în consiliul local, sau județean, în Parlament sau la guvernare. Mai mult decât atât, conform lanțului vicios, pentru a-și achita "datoriile" față de finanțatorii din campania electorală, decidenții politici, odată aleși, vor încredința acestor sponsori contracte publice, revanșându-se astfel cu banii publici strânși la bugetul de stat din taxele și impozitele pe care toți cetățenii le plătesc.

Costul electoral nu se limitează la banul public cheltuit în mod abuziv de către ales. Fiecare alegător care își vinde votul va plăti înapoi, sub formă de taxe și impozite toate costurile aferente contractelor de servicii și lucrări publice mult supraevaluate și făcute prost pe bani foarte mulți, alături de orice alt cost generat de crizele financiare prin care va trece guvernarea nelegitimă. Subliniem faptul că contribuțiile la buget sunt înzecit mai mari decât banii primiți pentru vot.

Vom prezenta în continuare forme ale corupției electorale pentru care vom propune idei de politici publice care să le prevină și să le combată.

Formele corupției electorale

- Finanțarea campaniilor electorale în scopul obținerii unor beneficii ilegite ulterioare
- Folosirea avantajului puterii politice pentru a influența procesul electoral în favoarea partidului de guvernare

- Mita electorală
- Folosirea resurselor publice pentru campania electorală

Finanțarea campaniilor electorale în scopul obținerii unor beneficii ilegite

Riscul

Dispozițiile privind finanțarea partidelor reprezintă una din marile vulnerabilități create de normele în materie, legislația actuală fiind insuficientă/deficitară pentru a face față celei mai periculoase forme a corupției politice.

Asigurarea unui cadru legal prin intermediul căruia să se prevină și combată mijloacele de finanțare ilegite s-a materializat prin adoptarea Legii nr.334/2006. Prevederile acestei legi au forțat închiderea unor supape ce justificau finanțările pentru cauză ilicită, însă o serie de chestiuni rămân încă nereglementate, iar capacitatea de control a autorităților este limitată.

Modalități prin care finanțarea partidelor rămâne încă factor de corupție sunt:

- Donarea unor bani proveniți din activități ilegale (negri) către partid, fără înregistrarea acestor donații,
- Realizarea de donații electorale mascate, prin plata directă a unor bunuri sau servicii ce sunt ulterior furnizate și prestate nu

achizitorului, care este sponsor al partidului, ci direct partidului,

- Nedeclararea donațiilor în natură,
- Folosirea pentru scop electoral a donațiilor destinate inițial pentru asigurarea activităților curente ale partidului, care au loc permanent, nu doar în perioada campaniilor, și care sunt mult mai puțin controlate (practică excesivă în SUA numită "soft money"),
- "Spargerea" unor donații foarte mari în donații mici de la mai multe persoane, fizice sau juridice, Folosirea listei de membrii ai partidelor pentru a se înregistra în numele lor donații provenite din surse care rămân ascunse.

Finanțarea abuzivă a campaniei electorale este condiționată de "împărțirea" arbitrară a banului public de către elita politică pentru a se revanșa față de sponsorii din campaniile electorale.

De asemenea, finanțarea ascunsă, neînregistrată, a partidelor politice, ascunde o altă practică deosebit de periculoasă: mita electorală. Banii negri sunt folosiți pentru alte activități ilegale – cumpărarea voturilor.

Recomandări

Trebuie întărită disciplina financiară privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale în scopul asigurării transparenței și pentru creșterea capacității organismelor de control de a verifica respec-

tarea dispozițiilor legale. O strictă separare trebuie să se facă între veniturile partidelor destinate funcționării curente și cheltuielile efectuate în campania electorală. Înregistrări contabile separate vor fi ținute pentru fiecare candidat în parte. Principalele soluții propuse sunt:

- Partidele politice trebuie să nu accepte donații sau servicii cu titlu gratuit sau *contra-cost* de la autorități sau instituții publice, de la regii autonome, companii naționale sau societăți bancare cu capital integral ori majoritar de stat, atât pentru *sprijinirea activităților curente*, cât și pentru campaniile electorale,
- Să fie interzisă finanțarea în orice mod a campaniei electorale a unui partid, alianță sau a unui candidat independent de către sindicate, culte religioase, asociații ori fundații din țară sau străinătate,
- Partidele politice trebuie să declare la începutul campaniei electorale, la AEP, sumele de bani reprezentând realocarea de fonduri din veniturile obținute în alte scopuri, pentru campania electorală
- Fiecare partid să își deschidă un cont separat aferent fiecărei campanii electorale
- Partidele politice, candidații și agenții economici să transmită AEP câte un exemplar din materialele de campanie electorală comandate/executate și numărul acestor materiale defalcat pe categorii.
- Donatorii persoane fizice să poată face dovada veniturilor care fac obiectul donației.

- Înregistrarea contractelor încheiate pentru realizarea materialelor de propagandă electorală la AEP (verificându-se astfel înscrisurile din facturile fiscale cu „declarația privind materialele de propagandă folosite în campanie”),
- Din punct de vedere contabil, pentru fiecare campanie electorală să se introducă o „balanță de verificare” aferentă perioadei electorale (permițându-se astfel efectuarea unei verificări de fond a anului în care au avut loc alegeri, în condiții de eficiență maximă),
- Mandatarii financiari să aibă studii economice de specialitate, ceea ce va permite gestionarea fondurilor conform legilor și încheierea „balanței de verificare”,
- Separarea activităților curente ale partidelor de activitatea din timpul campaniilor electorale, prin evidențierea distinctă în contabilitate

De asemenea propunem preluarea unor bune practici recunoscute în lume pentru capacitatea lor de a controla corupția în finanțarea campaniilor electorale, incluzând practicile de „soft money” și donațiile în natură. Fiecare candidat trebuie să depună la o autoritate publică desemnată (propunem Autoritatea Electorală Permanentă) programul campaniei sale. Astfel, experți independenți contractați de autoritate vor putea estima cheltuielile, bazându-se pe prețul pieței, și le vor putea compara cu rapoartele depuse de partide.

Având în vedere că partidele trebuie să înre-

gistreze și să declare atât donațiile în bani, cât și cele în natură, o diferență prea mare între estimările experților și rapoartele partidelor trebuie să determine și un control suplimentar. De asemenea, dacă estimările experților vor include cheltuieli care nu sunt incluse deloc în rapoartele partidelor, explicații și controale suplimentare cu privire la donațiile în natură primite vor fi efectuate.

Folosirea avantajului puterii politice

Riscul

Folosirea avantajului puterii politice pentru a influența procesul electoral în beneficiul partidului de guvernare se poate manifesta în două forme:

- **Folosirea majorității parlamentare pentru a stabili data alegerilor și proceduri pentru alegeri care sunt în avantajul partidului majoritar;**
- **Politizarea birourilor electorale, începând cu Biroul Electoral Central și până la birourile electorale ale secțiilor de votare, cu scopul de a influența procesul electoral în favoarea partidului.**

Recomandări

Pentru eliminarea vulnerabilității la politizarea deciziilor în ceea ce privește organizarea alegerilor, TI-Ro recomandă:

- garantarea transparenței decizionale

în materie electorală și supunerea acestor decizii spre dezbateri ample care să includă partidele parlamentare, partidele neparlamentare și alte formațiuni politice neparlamentare, autoritățile publice locale, autoritățile și instituțiile publice cu atribuții în pregătirea și organizarea proceselor electorale, societatea civilă și orice persoană interesată

- codificarea legislației electorale, pentru a fi îndeplinite condițiile de stabilitate, predictibilitate și coerență legislativă
- adoptarea prin lege a unor termene pentru schimbarea legislației electorale, nu mai târziu de 12 luni înainte de alegeri, în acord cu recomandările Comisiei de la Veneția – Comisia Europeană pentru Democrație și Drept, care arată că este un pericol ca legislația electorală să fie schimbată cu mai puțin de un an înainte de data alegerilor. Potrivit *Comisiei de la Veneția 2010*⁶ „Schimbarea regulilor jocului chiar înaintea sau în timpul alegerilor nu favorizează alegerile democratice. Codul bunelor practici în materie electorală”⁷ (CDL-AD(2002)023rev, punctul II.2.B) precizează că «elementele fundamentale ale dreptului electoral [...] nu trebuie deloc modificate cu mai puțin de un an înainte de alegeri și trebuie tratate la nivel constituțional sau la un nivel superior celui al unei legi ordinare»

Soluțiile pentru eliminarea vulnerabilității la politicizarea în birourile electorale țin de modul în care sunt aleși membrii Biroului Electoral

Central și de asemenea de gradul de pregătire al tuturor membrilor birourilor electorale, astfel încât deciziile abuzive să poată fi contracarate.

În acest sens, recomandăm:

- transparentizarea ședințelor birourilor electorale prin asigurarea accesului în sală a observatorilor corelat cu obligația instituției publice care asigură logistica acestor birouri, de a pune la dispoziție un spațiu adecvat pentru a găzdui observatori la ședințe.
- deciziile birourilor electorale trebuie să fie adoptate prin majoritate calificată.
- instruirea tuturor membrilor birourilor electorale în module de pregătire de cel puțin 40 de ore și instruirea tuturor membrilor birourilor electorale ale secțiilor de votare în module de pregătire de cel puțin 16 ore. Aceste module trebuie organizate de Guvern și Prefecturi și trebuie să acopere toate procedurile, dar și vulnerabilitățile la fraudă sau corupție ale legislației electorale.
- depolitizarea BEC și prin aceasta eliminarea conflicte politice din sânul acestor organisme de management electoral. Prezența partidelor poate fi asigurată prin observatori, care au dreptul legal de a participa la ședințe și în cazul în care consideră deciziile abuzive pot depune sesizări. Propunem ca Biroul Electoral Central să fie alcătuit din 7 judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, președintele și vicepreședinții Autorității Electorale Permanente, 15 magistrați, câte unul detașat de

⁶ Cu ocazia celei de-a 84 sesiuni plenare pe 16 octombrie 2010.

⁷ CDL-AD(2002)023rev, punctul II.2.B

la fiecare Curte de Apel din țară, desemnați prin tragere la sorți de președintele fiecărei instanțe, în ședință publică, dintre judecătorii în exercițiu

Autoritatea Electorală Permanentă și birourile electorale – capacitate administrativă

Riscuri

Nu putem analiza fenomenul de corupție electorală fără să aducem în discuție și principalul organism de management electoral, organism ce este chemat să asigure aplicarea unitară, la nivel național, în intervalul dintre două perioade electorale, a dispozițiilor legale privind organizarea alegerilor și a altor consultări electorale cu caracter național sau local; administreze registrul național al secțiilor de votare; întocmească și actualizeze registrul electoral; sprijine dotarea secțiilor de votare cu logistică modernă, necesară procesului electoral; pregătească specialiști în materie electorală; asigure popularizarea și cunoașterea de către alegători a procedurilor electorale specifice; stabilească subvențiile de la bugetul de stat convenite fiecărui partid politic; exercite controlul cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale⁸.

Conform Studiului privind Sistemul Național de Integritate⁹ ” Lipsa de personal pe pozițiile specifice este menționat ca o slăbiciune atât de către managementul AEP, în timpul interviului, cât și de către experții din mediul academic și de către societatea civilă, în ceea ce privește rapoartele de monitorizare a alegerilor.

Managementul AEP a afirmat că lipsa personalului și fondurile insuficiente au pus AEP în imposibilitate de a garanta prezența unor reprezentanți ai lor în toate birourile electorale la nivel județean.

De asemenea, AEP a numit doar 30 de reprezentanți în birourile electorale județene, în loc de 48, cât este stipulat prin lege.

O altă problemă cu care se confruntă această instituție este pensionarea personalului experimentat, situație ce afectează în mod direct eficiența monitorizării a activității de finanțare a partidelor și activității organizaționale la nivel local.”

De asemenea, birourile electorale înregistrează probleme legate de formarea membrilor săi, independența numirilor, responsabilitatea membrilor și transparența activității sale, acestea determinând o supraveghere redusă a proceselor electorale.¹⁰

Mai mult decât atât, dat fiind că majoritatea tipurilor de fraudă electorală este realizată cu concursul membrilor secțiilor de votare, anu-

8 Hotărârea nr.2/2007 privind aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a Autorității Electorale Permanente, art.2 alin.(2)

9 Transparency International România - Sistemul Național de Integritate-2012, pag.146

10 Transparency International România - Sistemul Național de Integritate-2012, pag. 20

mite riscuri sunt înregistrate și la nivelul birourilor electorale.

Studiul privind Sistemul Național de Integritate precizează că nu este necesară o pregătire specifică pentru membrii BEC și ai Birourilor Electorale Județene¹¹.

Referitor la capacitatea acestui organism de a pregăti specialiști în domeniu, doar președinții și adjuncții acestora beneficiază de cursuri în vederea asigurării unui proces electoral corect, curat și fără neregularități. Aceste cursuri durează doar câteva ore, în cazurile fericite.

Legislația statului român prevede, în principiu, mecanisme care să asigure integritatea persoanelor Autorității.

Aceștia au calitatea de funcționar public și se supun dispozițiilor ce reglementează acest statut. Astfel, funcția lor este incompatibilă cu orice alt post public sau privat, remunerat sau nu, cu excepția posturilor sau activităților în cadrul sistemului de educație cu statut de funcționari publici.¹²

Totuși, un cod de conduită care să asigure imparțialitatea și integritatea personalului din organismele electorale nu există. Din păcate, nici conducerea instituției nu consideră că ar fi nevoie de unul. Pe cale de consecință, în acest domeniu nu se solicită un angajament ferm cu privire la respectarea principiilor independenței, imparțialității, integrității, transparenței, eficienței, profesionalismului și orientării către servicii în îndeplinirea îndato-

rilor lor.

AEP trebuie să le îndeplinească anumite proceduri de achiziție publică în vederea garantării unor alegeri corecte. Dispozițiile în materie însă sunt ineficace din cauza specificului atribuțiilor acestei instituții, în special cele referitoare la perioada de timp destinată acordării contractului și cele privind bugetul alocat.

Recomandări

- Asigurarea necesarului de personal pentru îndeplinirea integrală și la timp a obligațiilor pe care autoritatea le are
 - Pregătirea membrilor birourilor electorale județene și a membrilor din secțiile de votare pentru alegeri și referendum
- Instruirea se poate realiza prin sesiuni de training care să pună bazele unor cunoștințe teoretice și practice cu privire la procesul electoral, în vederea respectării principiilor democratice în materie și pentru a preveni orice nereguli, inclusiv sub formă de fraudă, ce ar putea apărea
- Adoptarea unui cod de conduită aplicabil personalului antrenat în organizarea și desfășurarea alegerilor/referendumului, care să conțină dispoziții referitoare la conflictul de interese, interdicții și incompatibilități, precum și sancțiuni pentru nerespectarea acestor norme.
 - Stabilirea bugetului aferent unei peri-

¹¹ Transparency International România - Sistemul Național de Integritate-2012, pag. 147

¹² NIS pag.156

oade electorale în timp util

➤ Adoptarea unei proceduri derogatorii de acordare a contractelor de achiziție publică care să permită autorității satisfacerea nevoilor generate de procesul electoral.

Mita electorală

Riscul

Cumpărarea de voturi, direct sau indirect, este forma de corupție electorală cel mai intens discutată în spațiul public. Este intrinsec legată de finanțarea ilegală a partidelor politice. **Banii destinați mitei electorale nu sunt donați dezinteresat.**

În plus, **cu cât sunt mai multe voturi cumpărate, cu atât există mai puțină responsabilitate după alegeri.**

Aproape mereu cumpărarea directă de voturi este asociată cu controlul votului. Metodele de control ale votului trebuie cunoscute pentru a putea fi contracarate:

- Metoda "Foto". Intrarea în cabinele de vot cu aparate de fotografiat sau cu telefoane mobile cu cameră pentru fotografierea buletinului de vot. O astfel de procedură se aplică de către cei care vor să urmărească votul unor persoane cărora le-au promis bani sau alte foloase.
- Metoda "Suveică". Cei care cumpără voturi folosesc un buletin de vot scos fraudulos din secția de votare și o ștampilă de votare

contrafăcută. Alegeătorul "cumpărat" intră în secția de vot cu un buletin deja ștampilat în afara secției ascuns în buzunar și ia buletinul înmânat în secția de votare. În cabina de vot alegeătorul nu mai aplică ștampilă ci doar scoate din buzunar buletinul ștampilat pe care îl va introduce în urnă și pune în buzunar buletinul alb, cu care iese din secția de votare. Acest buletin de vot este folosit mai departe, pentru continuarea suveicii.

- Metoda "Cămașa albastră". O persoană, recunoscută după un element de vestimentație, este angajată pentru a însoți alegeătorul în cabina de vot cu scopul supravegherii acestuia în timpul exercitării votului.
- Metoda "Urna mobilă". Atunci când urna mobilă, care se utilizează cu aprobarea președintelui de secție, este folosită în exces, ca urmare a unor repetate solicitări în scris. La votul cu urna mobilă secretul votului nu este la fel de bine asigurat.

În absența controlului votului mita electorală este inutilă, pentru că alegeătorii nu mai pot fi constrânși să voteze așa cum au promis.

O altă problemă o constituie fraudarea indirectă a voturilor exprimate de cetățeni. Printre mijloacele folosite menționăm:

- Metoda " Buletin fără ștampilă" – În-mânarea unor buletine de vot care nu au ștampila de control și în consecință vor fi ulterior invalidate, conform prevederilor legale. Bineînțeles, aceste buletine se înmânează cetățenilor care ar vota cu contracandidatul

celui "susținut".

➤ Metoda " Ștampila din mânecă" – Lipirea, în jurul mâinii, a tușierii ștampilei, prin care membrii comisiei de votare fie anulează buletinele contracandidatului, prin reștampilare, fie validează buletinele neștampilate cu candidatul " susținut"

➤ Metoda " Dimineața" – Înainte de sosirea votanților, sunt introduse în urnă mai multe buletine de vot ștampilate. Această metodă se corelează cu metoda " căpșunarii" în care sunt completate listele cu numele și CNP-urile celor plecați din țară.

➤ Metoda " Maradona " – După verificarea voturilor și împărțirea lor în teancuri pentru fiecare candidat, unele voturi sunt mutate dintr-un teanc în altul, înainte de numărătoare.

➤ Metoda " fifty-fifty" – Membrii comisiei își împart buletinele rămase neutilizate în funcție de partidul fiecăruia și apoi le introduc în urnă.

➤ Metoda " Uitucul " – Se manifestă sub două variante – membrii Biroului uită fie să aplice timbul autocolant pe cartea de identitate a celui care votează, fie uită să aplice ștampila de control pe buletin, dând astfel posibilitatea de a vota iar.

➤ Metoda " Tipografia" – Tipărirea, în mod ilegal, a unui număr mai mare de buletine de vot necesare.

➤ Metoda buletinului de vot rebutat sau

anularea pe nedrept a unui buletin, prin care sunt scoase de la numărătoare buletine valide din considerentul că nu corespund cerințelor legale.

➤ Metoda proces-verbal făcut de acasă – Falsificarea, în prealabil, a procesului verbal cu rezultatul votării.

➤ Metoda post-vot (PV) – Președintele secției de votare deține un proces-verbal în alb, pe care îl completează în mod fraudulos și îl semnează,.

➤ Metoda " Buletin votat" – Înmânarea unor buletine de vot deja ștampilate pentru alegerea candidatului " susținut "

Recomandări

Principalele soluții propuse:

○ Verificarea distribuirii oricăror materiale de propagandă electorală, indiferent de valoare lor, altele decât cele tipărite în scopul informării cu privire la candidați și programul lor.

○ Interzicerea categorică a oricăror dispozitive de luat imagini în secția de votare, în afară de cele purtate de reprezentanți ai presei.

○ Dispariția unei ștampile cu mențiunea "votat" sau situația în care membrii biroului electoral al secției de votare descoperă că un alegător a primit două buletine de vot identice trebuie să atragă suspendarea imediată a votării în secția respectivă până la remedierea

societății civile, programul și acțiunile programate pentru campania electorală, permițând astfel autorităților și alegătorilor să monitorizeze cheltuielile înregistrate de partidele politice. Prin aceste acțiuni partidele recunosc că transparența este o garanție fundamentală a integrității lor.

➤ Partidele vor semnala, autorităților abilitate și societății civile, orice neregulă pe care o observă în desfășurarea procesului electoral.

E timpul pentru acțiune anticorupție!

Facem apel la **cetățenii României** să refuze să mai fie părtași la corupție și sărăcie, să refuze să plătească orice fel de sume de facilitare, **să se opună oricărei forme de mită electorală** și să ia atitudine ori de câte ori sunt puși în fața unor astfel de situații.

Atragem de asemenea atenția liderilor și **oamenilor politici** că lupta împotriva corupției nu este un subiect de propagandă electorală, ci un act de exemplu personal, și le solicităm în consecință să dea dovadă de înțelepciune și angajament atunci când vor aborda acest subiect în viitoarele platforme electorale. În acest sens, Transparency International Romania urmează să monitorizeze în mod strict, alături de partenerii săi, îndeplinirea acestor angajamente.

În plus, Transparency International Romania solicită **elitei politice** să depună toate eforturile necesare pentru a asigura funcționalitatea mecanismelor de punere în aplicare și monitorizare, inclusiv în perioada alegerilor cu atenție mărită la procesul electoral. Totodată solicităm tuturor **partidelor parlamentare**, și nu numai, să dea dovadă de maturitate politică și să ofere sprijin în aplicarea prevederilor legale. Atragem atenția că un angajament ferm privind lupta împotriva corupției nu are culoare politică, ci este un angajament național care trebuie să aibă continuitate între diferitele mandate, pentru atingerea im-

pactului dorit. De asemenea, adoptarea unei strategii anticorupție nu este o insișă cu lauri, ci un act de normalitate al oricărui stat.

Transparency International Romania invită de asemenea reprezentanții **autorităților** și instituțiilor publice centrale și locale să își asume cu maximă seriozitate rolul în lupta împotriva corupției și să dea dovadă de consecvență și verticalitate.

Nu în ultimul rând, reprezentanții **mediului de afaceri, ai asociațiilor patronale și sindicale și ai organizațiilor neguvernamentale** sunt deopotrivă responsabili pentru promovarea transparenței în rândul structurilor din care provin, precum și pentru multiplicarea modelelor de integritate corporatistă. Îi invităm pe toți aceștia să fie activi și acolo unde programul național anticorupție se va dovedi neacoperitor, să își exercite capacitatea lor de auto-reglementare și să stabilească propriile standarde anticorupție.

